

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

1

Uppsala 2008-06-05

SKÖTSELFÖRSLAG FÖR KRUSENBERG INOM ÅTGÄRDSPROGRAM FÖR SKYDDSVÄRDA TRÄD

Bild 1. Ek vid Krusenbergs Herrgård.

Uppsala 2008-06-05

INLEDNING

Naturvårdsverket har tagit fram 210 åtgärdsprogram för att gynna särskilt hotade arter och naturtyper. I åtgärdsprogrammen finns faktaunderlag och generella förslag på åtgärder. Länsstyrelserna arbetar sedan några år tillbaka med att inventera och göra åtgärder inom ramen för åtgärdsprogrammen. "Åtgärdsprogrammet för skyddsvärda träd i kulturlandskapet" syftar till att gynna unika trädmiljöer som de i Krusenberg. Under 2007 inventerades Krusenberg och detta är en rapport över vad som framkom vid inventeringen. Arbetet gick ut på att kartlägga de grova träden och ge förslag på hur de värden som är knutna till dem kan bevaras i framtiden.

Krusenberg är väl känt för sina höga naturvärden, det är ett av de mest artrika områdena i hela Uppland. Här finns några arter som bara påträffats här. Relativt många av arterna är de enda i sitt slag i Uppland. Särskilt utmärkande är fladdermusfaunan, vilka är beroende av gamla hålträd. På 1920-talet fridlystes det område som kallas ekhagen. Där växer bl.a. en av de största ekarna i Uppland med en omkrets på ca 8 m. Krusenberg är i dagsläget inget naturreservat, trots att det varit föreslagits vid ett flertal tillfällen. Det ingår dock i ett större område som är av trefaldigt riksintresse. Längs strandkanten och 300 m upp gäller strandskyddet.

De gamla lövträden är ett mycket viktigt inslag för den rika mångfalden i området. För att fladdermöss, lavar, insekter, fåglar och andra ska fortsätta trivas i området är det nödvändigt att träden bevaras, även döda träd och grenar. Det är också viktigt att inte stirra sig blind på de gamla magnifika träden utan att även se till att det finns yngre träd som kan ta över när de gamla dör. Det som gör Krusenberg extra speciellt är den stora blandningen av olika naturtyper. Här finns solbelysta solitärträd, skuggiga och fuktiga partier med tät skog, områden med och utan bete etc. Hela området har dessutom hittills varit relativt förskonat från exploatering. Kombinationen av en gammal herrgårdsmiljö och ett lämpligt lokalklimat (nära Mälaren är mikroklimatet varmare än annars) är också gynnsam. (Ahlén 2007)

I samband med inventeringen har jag talat med flera av de boende i området samt personal vid Krusenbergs Herrgård. Det är glädjande att se att det tycks finnas ett stort lokalt engagemang för att bevara träden och de unika miljöerna kring Krusenberg!

Uppsala 2008-06-05

INVENTERINGEN

Alla träd som har en omkrets på över två meter (i brösthöjd, ca 1.3 m) har registreras i en databas där bl. a. trädslag, omkrets, skötselprioritering och skötselförslag anges. Totalt har 363 grova träd i Krusenbergs inventerats. 211 av dessa träd har hålligheter som besöks och är hem för många fladdermöss, fåglar och insekter varav flera är "rödlistade" (mycket ovanliga). 182 av träden är över 1 m i diameter och faller därmed inom definitionen för "jätteträd". Det är ovanligt med en så hög koncentration av mycket grova träd!

Våra ädla lövträd är ljuskrävande, framför allt eken. Igenväxning av tidigare betade och öppna marker utgör ett stort hot mot många gamla träd. Det är dessutom viktigt att det i framtiden finns grova träd. Av denna anledning gjordes även en enklare inventering av mindre föryngringsträd.

Många träd fälls på grund av att de utgör en säkerhetsrisk. Säkerhetsaspekten är naturligtvis viktig, men fundera över om det finns alternativ till avverkning. Det kanske räcker att hugga bort en viss gren, minska kronomfånget eller stabilisera en gren med ett spännband? Diskutera gärna med oss på Länsstyrelsen eller med en utbildad arborist.

FAKTA EK

Vid frihuggning av ek bör viss tidsplanering ske. Vid kraftig frihuggning hos ekar som under en längre tid stått skuggigt kan frihuggningen resultera i att träden blir sämre då de inte klarar den hastigt påkomna solexponeringen. I de fall frihuggningen är akut bör träden som växer in i kronan tas bort i en första fas första året. Därefter kan man frihugga kraftigare de nästföljande tre-fyra åren. Ett alternativ till frihuggning av kraftig invuxna ekar är att man tar bort de träd som är närmast samt en bit bort. Träden som är mellan dessa två grupper kan ringbarkas vilket gör att de kommer att dö och falla ned efter ett tag.

Bild 2. En ek som fått följa utvecklingen vid Krusenbergs Herrgård under många hundra år.

Uppsala 2008-06-05

NÅGRA INTRESSANTA ARTER SOM PÅTRÄFFATS

Detta är i första hand ingen artinventering, och skulle man gå in mer specifikt för att leta sällsynta arter så skulle man säkerligen hitta en stor mängd (vilket bekräftas av Ingemar Ahléns rapport från 2007). Trots detta har 5 spännande arter påträffats under inventeringen. Eken är det allra artrikaste trädslaget beroende på att de kan bli mycket gamla och har en speciell gropig barkstruktur. Hela naturen kring herrgården präglas ju av stor variation och mångfald, vilket naturligtvis avspeglas i form av biologisk mångfald. Den naturliga variationen och de fantastiska trädmiljöerna är väl värda att värna om!

Indikatorarter = Arter som ställer särskilda krav på sin miljö. Läderbagge t.ex. kräver solbelysta grova träd med mulm. Hittar man dessa arter så betyder det att miljön även är värdefull för många andra.

Signalarter = Arter som indikerar miljöer med särskilt höga naturvärden. De har även valts ut för att de ska vara relativt lätta att känna igen ute i fält.

Rödlistade arter = Arter som riskerar att dö ut. Artdatabanken reviderar listan vart 5e år. I dagsläget finns följande kategorier:

RE = Försvunnen

CR = Akut hotad

EN = Starkt hotad

VU = Sårbar

NT = Missgynnad

DD = Kunskapsbrist

RR = Regionalt rödlistad

Tallticka, *phellinus pini* – en signalart som kräver gamla levande tallar. En tall där man ser en tallticka är minst 100 år, oftast är de 150-200 år eller äldre. Svampen växer vanligtvis högt över marken, gärna vid gamla sår eller grenärr. Talltickan växte söder om Skallan på den västra sidan.

Brun guldbagge, *Liocola marmorata* – VU. En sällsynt skalbagge som blir ca 22 mm lång. Skalbaggens larver lever i grova hålträd av framför allt fristående ekar. De fullvuxna djuren flyger under varma sommardagar. Spillning hittades i träd vid herrgården, i huvudallén samt i norra hagen.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

5

Uppsala 2008-06-05

Bild 3. Insidan på en ihålig ek där bl.a. den bruna guldbaggen trivs utmärkt.

Både talltickan och den bruna guldbaggen är även ”indikatorarter” som tyder på att om man hittar dem så är sannolikheten stor att miljöerna även utgör livsrum för många andra ovanliga arter.

Brun trädmyna *Lasius bruneus* – RR. En långsam och sävlig myra som är beroende av grova ädellövträd, främst ekar. Hos denna myra uppehåller sig även ofta många sällsynta skalbaggsarter. Storlek ca 4 mm. Myran påträffades i huvudallén.

Ekticka – *Phellinus robustus*. En s.k. ”vitrötare”. Vitröta är trådig och vitaktig och uppkommer vid angrepp av de svampar, som bryter ner både cellulosa och lignin. Ekticka är en hovformad hård ticka som nästan enbart växer på ek. Den påträffades i ekhagen, norra hagen, söder om Skallan västerut, fårhagen, östra tomterna och på tomterna på udden norr om herrgården.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

6

Uppsala 2008-06-05

Bild 4. Ekticka - *Phellinus robustus* i norra hagen.

Oxtungesvamp – *Fistulina hepatica* – NT. Oxtungesvamp är en svag parasit (en ”brunrötare” som bara bryter ner cellulosa) som växer på stambaser, stubbar och rötter av gamla levande ekar. Den påträffades på de östra tomterna samt i huvudallén.

Bild 5. Oxtungesvamp *Fistulina hepatica*.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

7

Uppsala 2008-06-05

RESULTAT INVENTERADE TRÄD

Nedan visas statistik över de träd som har inventerats.

Trädslag	Antal träd
Alm	12
Ask	77
Tall	5
Björk	2
Ek	153
Ädelgran	1
Lind	51
Lönn	11
Kastanj	2
Al	40
Sälg	1
Pil	1
Odefinierade	5
Totalt	363

Dessa träd är fördelade i följande grovlebskategorier:

Fördelning i grovlebskategorier	Område	Antal träd
Gamla (generell diameter över 80 cm)	Huvudallén	83
"	Södra lindallén	14
"	Kring Herrgården	17
"	Norra lindallén	14
"	Allén längs vägen norr om herrgården	21
"	Norr om Herrgården	3
"	Tomterna på udden norr om herrgården	30
"	Södra lunden	13
"	Väster om åkern	9
"	Hästhagen och tomterna intill	21
"	Söder om Skallan väst	11
"	Söder om Skallan öst	1
"	Skallan	2
"	Ekhagen	17
"	Östra tomterna	14
"	Norra hagen	22
"	Fårhagen	20

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

"	Öster om åkern	6
"	Totalt	318
Äldre (generell diameter mellan 60-79 cm)	Huvudallén	5
"	Södra lindallén	0
"	Kring Herrgården	3
"	Norra lindallén	2
"	Allén längs vägen norr om herrgården	0
"	Norr om Herrgården	2
"	Tomterna på udden norr om herrgården	0
"	Södra lunden	3
"	Väster om åkern	0
"	Hästhagen och tomterna intill	0
"	Söder om Skallan väst	3
"	Söder om Skallan öst	1
"	Skallan	2
"	Ekhagen	1
"	Östra tomterna	4
"	Norra hagen	10
"	Fårhagen	4
"	Öster om åkern	5
"	Totalt	45

Om man räknar samman alla områden så är andelen gamla träd högst (88 % gamla träd, 12 % äldre träd). Observera att unga träd registreras i föryngringsinventeringen (se nedan).

I områdena norr om herrgården, Skallan och söder om Skallan österut är andelen äldre träd ungefär lika andelen gamla träd. I övriga områden är andelen gamla träd störst.

Trädslagen är fördelade enligt nedan:

Område	Trädslag	Antal
Huvudallén	Lind	7
	Alm	1
	Ask	35
	Al	37
	Lönn	4
	Kastanj	2
	Odefinierat	2
Totalt		88
Södra lindallén	Lind	14
Totalt		14
Kring Herrgården	Ek	7

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

	Lind	4
	Pil	2
	Ask	5
	Alm	1
Totalt		19
Norra lindallén	Lind	12
	Lönn	1
	Ask	3
	Alm	1
Totalt		17
Allén längs vägen norr om herrgården	Lönn	2
	Lind	9
	Ask	1
	Ek	2
	Ädelgran	1
	Odefinierat	1
Totalt		16
Norr om Herrgården	Lind	4
	Ask	2
	Ek	5
Totalt		11
Tomterna på udden norr om herrgården	Ek	22
	Al	1
	Ask	6
Totalt		29
Södra lunden	Ek	8
	Lind	1
	Tall	2
	Ask	4
	Salix	1
	Alm	1
Totalt		17
Väster om åkern	Ek	5
	Ask	3
Totalt		8
Hästhagen och tomterna intill	Ek	13
	Lönn	3
	Ask	1
	Alm	4
Totalt		21
Söder om Skallan väst	Ek	12

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

	Tall	1
	Ask	1
Totalt		14
Söder om Skallan öst	Al	1
	Ek	1
Totalt		2
Skallan	Al	1
	Odefinierat	1
	Ek	1
	Björk	1
Totalt		4
Ekhagen	Ek	11
	Alm	2
	Ask	5
Totalt		18
Östra tomterna	Ek	17
	Ask	1
Totalt		18
Norra hagen	Ek	21
	Lönn	1
	Ask	8
	Alm	1
	Odefinierat	1
Totalt		32
Fårhagen	Pil	1
	Ek	20
	Tall	2
	Björk	1
Totalt		24
Öster om åkern	Ek	8
	Ask	2
	Alm	1
Totalt		11
Sammanlagt		363

Uppsala 2008-06-05

FÖRYNGRING

En inventering över hur föryngringen av träd ser ut i de olika områdena har gjorts. Träden har delats in i följande klasser:

- "Halvgamla träd" (träd som inte räknas som grova men som är mer än 100 cm i omkrets. Dessa träd har räknats relativt noggrant.
- "Unga träd" är över beteshöjd, men under 100 cm i omkrets. Antalet har uppskattats relativt noggrant.
- "Små träd" är plantor i beteshöjd. Dessa har inte räknats exakt.

Det råder generellt sett brist på föryngring av ek, vilket är ett vanligt problem i landskapet. Eken är ljusberoende och känslig för konkurrens. För att öka chansen för att unga ekar ska etablera sig bör man, åtminstone i de områden som betas, se till att det finns taggbuskar som kan skydda ekplantorna. Lagom är dock alltid bäst, taggbuskarna ska helst inte ta över allt för mycket på bekostnad av markfloran.

I **huvudallén** finns sju halvgamla lindar, tolv lönnar, tio kastanjer, 37 askar, fyra rönnar, sju almar, 16 alar och en högstubbe (odefinierat trädslag). De yngre träden representeras av 19 almar, fem odefinierade träd, nio askar, två rönnar och två lönnar. Bland de små träden finns 28 lönnar, ca 50 askar, 30 rönnar, 16 almar och 20 alar.

Kring Herrgården (inkl. **södra lindallén**) växer 23 halvgamla lönnar samt en blodlönn. Utöver dessa finns 15 askar, fem almar, nio ekar, sju pilträd, en al och en tall. De unga träden representeras av 15 askar, 27 almar, sju björkar, sju ekar, fyra kastanjer, en lind, en al samt ett hundratal lönnar. Bland de små träden hittar man lönn (ca 70), ask (ca 50), rönn (ca 20), ek (ca 17) samt ca 30 almar.

I den **norra lindallén** växer tre halvgamla kastanjer, tio lönnar och 16 lindar. De unga träden representeras av två lönnar och fem lindar.

I **allén längs vägen norr om herrgården** finns tre halvgamla kastanjer, tio lönnar och 16 lindar. De unga träden representeras av två lönnar och fem lindar. Små träd saknas i stort sett.

Norr om herrgården (obs endast den västra delen av området) växer tre halvgamla ekar, sju almar, två askar, två lönnar och en lind. De unga träden representeras av sex almar, fyra ekar, tio askar och tio lindar. Bland de små träden hittas ca 50 askar och tio almar.

På **tomterna på udden norr om herrgården** växer 20 halvgamla askar, fyra almar, nio ekar, tolv alar, fyra björkar, en lönn och en tall. De unga träden representeras av nio askar, fem

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

björkar, trettio ekar, två lönnar, fem alar och tre almar. Bland de små träden hittar man fem alar, 18 askar, fyra ekar och ett odefinierat träd.

I **södra lunden** har föryngringen inventerats med hjälp av en provruta (5x5 m). I den fanns en halvgammal alm. De unga träden representerades av en ek, två almar, tre lönnar och lika många askar. Små träd saknades i provrutan. Övriga trädslag som fanns i området är tall, gran och lind. I de lägre partierna finns mest alm och ask, i de blockigare partierna mot åkern finns det mer ek.

I **hästhagen och på tomterna runtikring** växer 15 halvgamla ekar, en lönn, två tallar, fem askar, en björk, två alar och två granar. De unga träden representeras av en gran, sju ekar, en en, två lönnar, fem askar, två rönnar, tolv almar, fem odefinierade träd, sex sälgar, en al, två björkar och två tallar. Bland de små träden finner man ca 45 askar.

Söder om Skallan västerut växer 50 halvgamla ekar, två lönnar, två tallar, en björk, sju almar och sex askar. De unga träden representeras av 22 granar (varav ca 20 i en häck), sex ekar, fyra lönnar, 20 askar, sju almar, tio björkar och två tallar.

Söder om Skallan österut inventerades föryngringen i en provruta 5x5 m. I den fanns en halvgammal alm, en halvgammal lönn och en halvgammal ask. De unga träden representeras av en lönn, och de små träden av tre almar. Övriga trädslag som finns i området är ek och gran. I norra delen av området växer väldigt mycket al.

På **Skallan** finns tolv halvgamla alar, tio askar, tre ekar, en lönn, en björk, en ädelgran samt ett odefinierat träd. De unga träden representeras av 54 alar, 42 askar, två rönnar, fyra almar, två lönnar, en tall och tre björkar. Bland de små träden hittar man fem rönnar, fem alar, tre aspar, tre ekar, 20 askar, tre pilträd, tre lönnar och fem björkar.

I **ekhagen** finns tre halvgamla lönnar, sex almar, fyra askar, 20 ekar och fem tallar. De unga träden representeras av nio askar, elva ekar, tre lönnar, sju almar, två björkar och en tall. Bland de små träden finner man 15 ekar, ca 65 askar, 25 björkar och sex lönnar.

På de **östra tomterna** växer åtta halvgamla askar, en lönn, två almar, och fyra ekar. De unga träden representeras av två ekar, ett odefinierat träd och en alm. Bland de små träden hittar man ca 30 askar och tio ekar.

I den **norra hagen** finns två halvgamla almar, två askar, åtta aspar, sex ekar och en lönn. De unga träden representeras av fem almar, tio aspar, en hägg och ca 30 lönnar. De små träden inventerades i en provruta 5x5 m. I den fanns tio askar, tio aspar, två ekar samt 30 lönnar.

I **fårhagen** finns tre halvgamla alar, 26 askar, 17 tallar, 23 ekar, tre lönnar, en gran, sex almar, två aspar och ett odefinierat träd. De unga träden representeras av tre alar, 38 askar, fem lindar, tio tallar, 22 ekar, två odefinierade (ev. alm), tolv lönnar, två döda almar, tre friska

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

almar och två granar. Bland de små träden finner man ca 40 alar, ett pilträd, ca 80 björkar, ca 100 askar, en tall, tio sälgar, 13 lönnar, fem rönnar och en alm. Asken dominerar stort bland de yngsta träden, det är ont om små ekar.

Öster om åkern växer två halvgamla askar, fyra tallar, tio ekar, en björk, en asp och två odefinierade träd. De unga träden representeras av tolv almar, 22 askar, 15 tallar, två rönnar, 44 ekar, fyra lönnar, fem björkar och fyra sälgar. Bland de små träden hittar man ca 30 granar, ca 60 askar, en lind, fem ekar och ca 40 björkar.

Observera att föryngringsinventering saknas i östra delen av "**norr om herrgården**" samt "**väster om åkern**".

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

BESKRIVNING OCH FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER FÖR OLIKA DELOMRÅDEN

Nedanstående skötselerslag är att markägarna ska få råd och rekommendationer om hur trädens natur- och kulturvärden kan bevaras.

Huvudallén

Berörda fastigheter: Krusenbergs 1:1

Bild 6. Huvudallén.

Den mäktiga allén består av en mängd olika trädslag och leder fram till herrgården. Klibbalen dominerar, vilket inte är så vanligt i alléer. Tyvärr är en hel del av träden i dålig kondition och skulle behöva ersättas successivt med nya träd. Använd om möjligt lokalt trädmateriel, men undvik helst klibbal, parklind och hästkastanj för att gynna f.f.a. lavfloran (Ahlén 2007). För att även bevara det kulturhistoriska värdet kan man med fördel plantera en ny trädrad utanför den gamla. Många av träden har en mängd s.k. vattskott kring nedre delen av stammen. Det är bra om man tar bort dessa för att stammarna ska bli mer solbelysta vilket gynnar många lavar och insekter. I Ahléns inventering (2007) anses området vara särskilt viktigt för fåglar och fladdermöss.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

Södra lindallén

Berörda fastigheter: Krusenbergs 1:58

Allén består av 14 relativt grova och relativt friska lindar som ser ut att klara sig bra på egen hand. Planera gärna för framtiden genom att plantera nya träd intill de gamla.

Kring Herrgården

Berörda fastigheter: Krusenbergs 1:58

Bild 7. Kring Herrgården finns många magnifika ekar.

Miljön kring herrgården utgörs av en park med en mängd olika spännande träd. Här finns inplanterade mäktiga pyramidekar och många olika äppelträd. Ner mot vattnet finns flera riktigt grova ekar där några tyvärr fått stora grenar avbrutna. Dessa döda grenar utgör dock en värdefull miljö för många insekter, lavar och svampar. Söder om herrgården finns även en fin gammal lönnallé med knotiga gamla lönnar. De är inte särskilt grova, men hyser tack vare sin höga ålder ett högt naturvärde. Lavfloran på dessa träd är särskilt rik, eftersom de gynnas av att träden lutar (Ahlén 2007). Parkmiljön kan med fördel fortsätta att skötas på det sätt som skett hittills, och det vore bra om även de döda grenarna kunde få ligga kvar, alternativt flyttas

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

till en annan mer undagömd plats. Flera av träden skulle även må bra av att frihuggas så att de får mer ljus (se bilaga B 3). Föryngringen är relativt god, men det gäller att se till att de små och unga träden verkligen får växa till sig. I Ahléns inventering (2007) anses området vara särskilt viktigt för fåglar, fladdermöss, insekter och lavar.

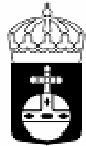
Norra lindallén

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:58

Bild 8. Norra lindallén där konferensgästerna gärna promenerar.

Den norra lindallén utgör en viktig del av parkmiljön, inte minst eftersom den löper längs med gångvägen ner till sjön. Den har hamlats genom åren, vilket är positivt. Hamlade träd blir ofta angripna p.g.a. öppna sårytor, vilket leder till att de tidigt får håligheter som gynnar många arter. Trots detta lever hamlade träd oftast längre, och det beror på att inte kronan blir så stor och yvig att grenarna knäcks. Det finns därför flera anledningar att fortsätta med hamlingen. Det är ont om föryngring, vilket inte är så konstigt i den här typen av allé (med gräsmatta och grusgång intill). Man bör tänka på att ersätta träden successivt. Använd i största möjliga mån lokalt plantmaterial. Parklind bör helst undvikas eftersom de rödlistade lavarna som hittats här inte växer på parklind (Ahlén 2007).

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

Allén längs vägen norrut från herrgården

Berörda fastigheter: Krusenbergs 1:58, Krusenbergs 1:1

Bild 9. Allén norr om herrgården i vårskrud.

Denna allé verkar välmående, men den är likåldrig och saknar i stort sett föryngring. Det är bra att röja bort vattskott för att öka solbelysningen på stammarna.

Norr om herrgården

Berörda fastigheter: Krusenbergs 1:58, Krusenbergs 1:1

Området norr om herrgården kan egentligen delas in i två delar eftersom den östra delen av områden nyligen har röjts medan den västra är mer igenväxt. Området betas delvis och periodvis vilket är bra. Enligt en av vaktmästarna finns planer på att röja även den västra delen. De mörkaste och fuktigaste partierna kan man låta stå som de är. Det finns gott om framför allt askly som skulle behöva röjas om inte betesdjurens insats räcker till.

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

Tomterna på udden norr om herrgården

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:58, Krusenberg 1:1, Krusenberg 1:48. Krusenberg 1:59, Krusenberg 1:49, Krusenberg 1:60

De flesta träden här står på privata tomter och ser i regel välmående ut. I vissa fall kan grenar utgöra en säkerhetsrisk, och i de fall dessa tas ner är det en fördel om de kan få ligga kvar någonstans i området. Se gärna till att skydda några av de små ekarna. Unga ekar finns, det är framför allt små plantor som saknas. I övrigt är föryngringen god.

Södra lunden

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:1

Ett varierande område vars karaktär är väl värt att bevara. Området betas tydligen i perioder, och detta får gärna fortsätta. De lägre och skuggiga partierna bör bevaras så, medan några av de grova träden behöver frihuggas försiktigt. Se till att de små ekar som finns klarar sig. I Ahléns inventering (2007) anses området vara särskilt viktigt för insekter, spindlar och lavar.

Väster om åkern

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:1

Här växer några grova träd som i huvudsak ser ut att må bra. Se gärna till att gynna föryngringen i området.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

Hästhagen och tomterna intill

Berörda fastigheter: Krusenbergs 1:2, Krusenbergs 1:10, Krusenbergs 1:15

Bild 10. Hästhagen och tomterna därkring.

Här står många fina grova träd till stor del tack vare hästarnas betande. Det öppna läget som betandet skapat gynnar träden. Ett problem är att hästarna ibland även skadar träden genom tramp på rötterna och gnag på stammarna. Det vore bra om det gick att lägga ut ris/grenar kring några av träden eller stängsla in dem. Detta skulle även gynna föryngringen. Det är framförallt ask som kommit upp och det är ont om andra trädslag. Välj gärna ut några plantor av olika slag som skyddas särskilt. De döda almarna i skogsbrynet kan utgöra en riskfaktor.

Söder om Skallan västerut

Berörda fastigheter: Krusenbergs 1:24, Krusenbergs 1:25, Krusenbergs 1:26, Krusenbergs 1:30 , Krusenbergs 1:17 , Krusenbergs 1:2 , Krusenbergs 1:13, Krusenbergs 1:21 , Krusenbergs 1:29 , Krusenbergs 1:27

Här ligger flera sjötomter med många vackra träd. Några av träden skulle behöva friställas (se bilaga B16), men de flesta träd verkar välmående. Det önskvärt att föryngringen gynnas genom att spara små och unga trädplantor.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

Söder om Skallan österut

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:35, Krusenberg 1:34, Krusenberg 1:36, Krusenberg 1:2

Området är tätbevuxet och relativt ungt. Här finns några äldre hålträd och en del död ved samt täta buskage som bl.a. gynnar gråspetten som setts här, även i samband med denna inventering (enligt en ditrest ornitolog). Om man vill att fler träd ska utvecklas till jätteträd så vore det bra att gynna dem genom frihuggning, särskilt de som står i skogsbrynet. Man skulle kunna öppna upp området långsamt och försiktigt, annars kan man låta det stå för fri utveckling. Se till att gynna de små ekar som finns. Området anses, tillsammans med området söder om skallan västerut vara särskilt viktigt för fåglar, fladdermöss, lavar och svampar.

Skallan

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:3

Ett speciellt område med klipphällar och alkärr. I stort sett kan man låta området utvecklas fritt. Det finns planer på att området ska bebyggas och att delar av berget ska sprängas. Se i så fall till att inte träd (både grövre träd och unga plantor av ädellövträd) går till spillo i onödan då.

Ekhagen

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:27, Krusenberg 1:62, Krusenberg 1:2, Krusenberg 1:14, Krusenberg 1:63, Krusenberg 1:32, Krusenberg 1:64

Bild 11. Ekhagen. Utsedd till naturminne redan på 1920-talet.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

Området är sedan länge känt för höga naturvärden, främst knutna till de många riktigt grova ekarna varav den grövsta är kring 8 m i omkrets. Flertalet av ekarna är naturminnesmärkta vilket innebär att de har ett lagligt skydd. Under den grövsta eken finns ett grävlingbo, och det är osäkert hur detta påverkar trädet. Det har uppenbarligen nedsatt vitalitet, men det kan ha många olika orsaker. Om detta träd (och även andra) skulle falla är det viktigt att de får ligga kvar eller flyttas till en närliggande plats. Delar av stammarna får gärna lämnas kvar som högstubbar. Föryngringen skulle behöva gynnas, särskilt på den sida där hästarna betar. Små plantor bör skyddas och det skulle vara bra att även plantera och skydda några yngre träd. Asksly behöver röjas. I Ahléns inventering (2007) anses området vara särskilt viktigt för kärlväxter, lavar, insekter och fåglar.

Östra tomterna

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:28, Krusenberg 1:23, Krusenberg 1:2

Bild 12. Östra tomterna.

Hela huset omges av vackra grova träd som gynnas av det öppna läget intill åkern. Många av träderna är höga och har flera döda grenar. Därför har flera av dem nyligen beskurets vilket är bra eftersom det minskar säkerhetsrisken och förhoppningsvis förlänger trädens livslängd. Några träd riskerar att få skador på rötterna, undvik helst grävarbeten, eldning och tung belastning under trädens krona (samt gärna ytterligare några meter ut). Se till att de yngre träderna får fortsätta att utvecklas.

Norra hagen

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:2

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

22

Uppsala 2008-06-05

Bild 13. Norra hagen.

Området har betats i ungefär fyra år och är nyligen röjt. Betet ser dock ut att ha varit lite för klenst det senaste året. Inför gärna mer bete men se till att spara fler taggbuskar så att de yngsta ekarna får en chans att växa till. På träd nummer fyra (en grov ask) har tidigare den mycket ovanliga "blekskaftad nållav" hittats i en tidigare inventering. På samma träd fanns fyra andra rödlistade lavar.(Ahlén 2007). Detta träd bör naturligtvis helst bevaras! I Ahléns inventering (2007) anses området vara särskilt viktigt för mossor, lavar, insekter och fåglar.

Fårhagen

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:38, Krusenberg 1:33, Krusenberg 1:2, Krusenberg 1:64

Bild 14. Fårhagen.

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

Området betas som synes av får, vilket är jättebra! I delar av området växer ändå f.f.a. askslyn högt. Viss röjning och fortsatt bete rekommenderas. En del av träden är skadade eller döende, vilket kan bero på att de vuxit upp i en öppen miljö som sedan har växt igen. Markägaren har fått motstridiga uppgifter, först att spara alla träd och sedan att det är viktigt att istället hålla marken öppen. En ung ek står i fårhuset (huset har byggts kring trädet), och dess rötter riskerar att skadas. Om det finns möjlighet vore det bra att flytta fårhuset från trädet. I Ahléns inventering (2007) anses området är särskilt viktigt för mossor, lavar, insekter och fåglar.

Öster om åkern

Berörda fastigheter: Krusenberg 1:1

Bild 15. Öster om åkern.

Området har relativt nyligen glesats ur. Här finns många olika trädslag och träd i olika åldersklasser. Området betas periodvis vilket är jättebra, men se till att skydda de yngre träden. Föryngringen i området är generellt sett god. I Ahléns inventering (2007) anser området vara särskilt värdefullt för fåglar, insekter och svampar.

ERSÄTTNING/UTFÖRANDE

Markägaren kan själv utföra de föreslagna åtgärderna, men de kan också utföras av Skogsstyrelsens "gröna jobb". Det är en grupp långtidsarbetslösa som har fått en utbildning av Skogsstyrelsen att utföra enklare skötselåtgärder såsom frihuggning och röjning. I båda fallen finns en viss möjlighet att få ersättning för de åtgärder som utförs. Man kan inte få ersättning för åtgärder i områden som redan har någon form av miljöstöd, såvida det inte rör sig om en helt ny typ av åtgärd som inte erfordras för att få miljöstödet. En markägare som får miljöstöd för att t.ex. röja i ett område kan alltså inte få ytterligare bidrag för att utföra

Miljöenheten

Erika Hagegård

018-19 50 64

Erika.hagegard@c.lst.se

Uppsala 2008-06-05

röjning, däremot skulle det kunna vara aktuellt att Länsstyrelsen inom detta projekt bidrar med pengar till t.ex. beskärning av träd som på så sätt kan leva längre. Om ersättning är aktuellt så ber vi er kontakta Erika Hagegård. I de fall du som markägare väljer att själv utföra skötseln så kan du skicka en offert till: Miljöenheten, Erika Hagegård, Länsstyrelsen Uppsala Län, 751 86 Uppsala. Länsstyrelsen kommer att göra en prioritering och ersättning kan tyvärr inte betalas till alla.

BILAGOR

Bilaga A 1-16

Kartor över de olika delområdena. Träden finns med som punkter med tillhörande trädnummer, vilka man även kan hitta i bilaga B.

Bilagor B 1-18

Detaljerad tabell med bl.a. de enskilda trädens skötsel förslag samt vilken prioritering skötsel förslagen har.

Prioritering 1: Akut hotad, åtgärden bör utföras inom 5 åren.

Prioritering 2: Starkt hotad, åtgärden bör utföras inom 10 år.

Prioritering 3: Övervakning.

REFERENSER

Ahlén, I. (red) 2007. Faunan och floran på Krusenberg i Uppland. CBM:s skriftserie 14. Centrum för biologisk mångfald, Uppsala.

Fotografierna är tagna av Erika Hagegård där inget annat anges.